

Departament Świadczeń Emerytalno-Rentowych

UNP 2025-00094875
992700.612.35.2025-SEN-6110/AP

Sz. P. Anna Dudzińska
Przewodnicząca Warszawskiej Okręgowej
Izby Pielęgniarek i Położnych

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na zapytanie, dotyczące możliwości uwzględnienia przy ustaleniu prawa i wysokości świadczeń emerytalno-rentowych okresu przygotowania zawodowego oraz odbywania praktyki zawodowej w trakcie nauki zawodu pielęgniarki lub położnej, uprzejmie wyjaśniam.

Zasady ustalania prawa i wysokości świadczeń o których mowa powyżej, oraz zasady kwalifikowania poszczególnych okresów uwzględnianych w wymiarze emerytur i rent określają przepisy art. 5, art. 6 i art. 7 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹. Do okresów składkowych wymienionych w art. 6 ustawy emerytalnej zaliczyć można m.in. okresy ubezpieczenia², okresy zatrudnienia przed 15 listopada 1991 r. za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne, lub za które nie było obowiązku opłacania składki ubezpieczenie społeczne, zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r. Katalog okresów składkowych i nieskładkowych nie przewiduje możliwości uwzględnienia okresu nauki w szkole na poziomie uzyskiwania kwalifikacji zawodowych, a więc okresu nauki w szkole zawodowej, technikum czy liceum – nawet jeśli program nauki przewidywał także praktyczną naukę zawodu.

Możliwość uwzględnienia praktycznej nauki zawodu do stażu pracy przy ustalaniu prawa do emerytury zachodzi jedynie wówczas, gdy młodociany odbywał taką naukę zawodu na podstawie umowy zawartej pomiędzy nim, a zakładem pracy. Istotne jest zatem, czy nauka zawodu była pobierana przez młodocianego przy jego równoczesnym zatrudnieniu, czy też jako przedmiot praktyczny w programie nauki szkolnej. Innymi słowy, czy związek między nimi polegał na stosunku prawa pracy – nauki zawodu, czy na stosunku administracyjnym. Stosunek zatrudnienia obejmował bowiem tylko młodocianych przyjętych do pracy w celu nauki zawodu, obowiązanych do dokształcania się w szkole, nie zaś tych, którzy pobierali naukę bez zatrudnienia się. Jeżeli młodociany był pracownikiem i podlegał ubezpieczeniu społecznemu, to była za niego opłacona

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, dalej: ustawa emerytalna;

² W myśl art. 4 pkt 5 ustawy emerytalnej okresem ubezpieczenia jest okres opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek, o którym mowa w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych;

składka, co oznacza, że okres praktycznej nauki zawodu był okresem składkowym. Nie ma natomiast podstaw do uwzględnienia do stażu pracy okresu praktyk zawodowych, które uczeń odbywał w zakładzie pracy w związku z umową zbiorczą zawartą przez szkołę, ponieważ w tym czasie uczeń nie był objęty ubezpieczeniem społecznym.

Stosownie do treści art. 7 ust. 9 ustawy emerytalnej okresami nieskładkowymi są okresy nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów. Zgodnie z tym przepisem, przy ustalaniu prawa do emerytury, cały okres odbywania studiów (wraz z okresem kształcenia praktycznego) może zostać uwzględniony jako okres nieskładkowy, pod warunkiem, że nauka ta zostanie ukończona.

Aktualnie prawo wykonywania zawodu pielęgniarki można uzyskać tylko i wyłącznie po ukończeniu studiów licencjackich na kierunku pielęgniarstwo. Kolejnym etapem kształcenia są studia drugiego stopnia (magisterskie)³.

W przypadku studiów na kierunku pielęgniarstwo i położnictwo studenci pod opieką opiekunów odbywają praktyki w placówkach medycznych podczas trwania roku akademickiego, jak i w czasie wakacji. Zajęcia praktyczne poza uczelnią odbywają się na podstawie umowy zawartej pomiędzy uczelnią a podmiotem wykonującym działalność leczniczą, realizującym zajęcia praktyczne⁴. Zgodnie z art. 68 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁵ standardy kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodów m.in. pielęgniarki i położnej są określone, w drodze rozporządzenia, przez Ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw zdrowia. Zasady odbywania praktyk studenckich regulowane są przez wewnętrzne regulaminy konkretnych kierunków na danej uczelni.
Praktyki studenckie są bezpłatne.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że kształcenie praktyczne, będące integralną częścią studiów, realizowane w ich toku nie jest okresem ubezpieczenia i nie stanowi okresu składkowego. Nie może zatem zostać uwzględnione jako taki okres przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych.

Mając na uwadze powołane przepisy, okres praktycznej nauki zawodu, która może być organizowana jako zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe, podlega wliczeniu do okresu uprawniającego do świadczeń emerytalnych (jako okres składkowy), o ile uczeń w tym czasie był zatrudniony przez zakład pracy na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego odbywanego w formie nauki zawodu. Okres zatrudnienia powinien być udokumentowany świadectwem pracy wydanym przez pracodawcę, u którego był zatrudniony. Brak jest natomiast podstaw prawnych do zaliczenia okresu praktycznej nauki zawodu, jeżeli odbywała się ona w zakładzie pracy na podstawie umowy zawartej pomiędzy pracodawcą a szkołą. Taka umowa nie ma bowiem podstaw w stosunku pracy, nie stanowi okresu zatrudnienia i nie podlega wliczeniu do okresu warunkującego nabycie prawa do emerytury.

Justyna Dziuba
DYREKTOR DEPARTAMENTU
Justyna Dziuba

³ Art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, Dz. U. z 2024 r. poz. 814;

⁴ § 4 pkt 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych, Dz. U. 2012 poz. 970;

⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn.zm.